שְׁמַע מִינָּה – מכאן ראיה דְּאִיתָא לְדִשְׁמוּאֵל – שדינו של שמואל נכון הוא, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, מלוה הַמּוֹכֵר שָׂטַר חוֹב שיש לו על פלוני לַחֲבֵירוֹ, ומעתה חייב הלוה לפרוע את חובו למי שקנה את השטר, וְחָזַר המלוה לאחר המכירה וּמְחָלוֹ ללוה על חובו, מָחוּל החוב, ואין הלוה חייב לפרוע ללוקח. וְאֲפִילּוּ היורֵשׁ של המלוה, מוֹחֵל ללוה ושוב לא יוכל הלוקח לגבותו. וכיון שכך הוא הדין, אין חשש כלל בהחזרת השובר לבעל, שכן אף אם מכרה האשה חוב כתובתה [שחייב לה בעלה] באייר, עדיין יכולה היא כעת למחול כתובתה לבעלה ולהפסיד את הלוקח שקנה ממנה את כתובתה, ועל כן שוב אין לחשוש שמא כתבה ליתן בניסן ולא נתנה עד תשרי.

אביי דוחה את הראיה מהברייתא לדינו של שמואל: אַבַּיֵי אָמַר, אֲפִילּוּ תֵּימָא – אם תאמר דְּלֵית לֵיהּ לְדִשְׁמוּאֵל – שאין הלכה כשמואל, יש ליישב את הקושיא בדרך אחרת, והוא, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – באן מדובר, בְּאוּפַּן שֶׁשָּׁטַר הַכְּתוּבָּה יוֹצֵא בבית דין מִתַּחַת יָדָהּ של האשה, שהיא מראה להם אותו, שאין לנו לחשוש שמא מכרה כתובתה בטובת הנאה לאחר, שאם כן היה שטר הכתובה נמצא ביד הלוקח, ולא היה מניחו ביד האשה.

רבא מבאר מדוע אינו מפרש את הברייתא כאביי: וְרָבָא אָמַר, אִי – אם מְשׁוּם שֶׁשָּׁטַר הַכְּתוּבָּה שבידה אתה בא להוכיח שלא מכרה כתובתה לאחר, אין זו הוכחה, משום שחֲיִישִׁינַן – יש לנו לחשוש לְכך שיש לה שְׁתֵּי כְּתוּבּוֹת שכתב לה בעלה, ושמא מכרה כתובתה לאחר באייר ומסרה לו רק אחד משני השטרות והשטר השני נשאר בידה [וזהו השטר שהיא מביאה לפנינו], ובעת היא רוצה לחזור בה מהמכירה בכדי שהבעל יזכה בכתובה ולא יפרענה ללוקח, ולכן היא מודה לפני בית דין שהשובר נפל מיד הבעל, כדי שיחזירו לו בית דין את השובר, וכיון שהזמן הכתוב בשובר [ניסן] קודם לזמן הכתוב בשטר מכירת הכתובה [אייר], יטען הבעל שהמכירה היתה לאחר שכבר פרע הכתובה, ואינו חייב ללוקח כלום. ועל כן אין ליישב כן את דברי הברייתא.

אביי משיב על טענה זו: וְאַבַּיֵי אָמַר, שתי תשובות בדבר, חֲדָא – התשובה הראשונה היא, שלִשְׁתֵּי כְּתוּבּוֹת לֹא חַיְישִׁינַן – אין אנו חוששים כלל שמא שני שטרי כתובה היו לה, שכן זהו דבר שאינו מצוי. וְעוֹד יש להשיב על טענת רבא, שאפילו אם באמת מכרה את הכתובה בטובת הנאה, אין חשש בהחזרת השובר לידי הבעל, משום ששׁוֹבָר בְּזְמַנּוֹ טָרִיף – המקבל שטר שובר לידו, אף על פי שלא פרע בזמן הכתוב בשובר אלא לאחר מכן, מכל מקום כיון שהגיע השובר לידו הרי הוא זוכה בו למפרע מזמן שחתמו העדים עליו, ואפילו פרע כבר אז, ויכול הוא לטרוף ולהוציא מכל אלו שהזמן הכתוב בשטר שבידם הוא מאוחר לזמן הכתוב בשובר שבידו. ולכן אף אם לא פרע לה הבעל כתובתה אלא בתשרי, מכל מקום מאחר שהזמן הכתוב בשובר הוא ניסן, אם ניתן לו כעת את השובר, יזכה בו למפרע מניסן, ויתברר כעת שאכן מכירת הכתובה לא חלה, ואינו חייב ללוקח כלום, ובדין הוא טורף מן הלוקח את הקרקע המיוחדת לכתובתה. ומובנים דברי הברייתא שאומרת שבזמן שהאשה מודה אין חשש בהחזרת השובר לבעל. ואין הוכחה מהברייתא לדברי שמואל.

הגמרא מבארת את טעם דבריו של אביי ש'שובר בזמנו טריף': אַבַּיֵי לְטַעֲמֵיהּ – לפי שיטתו דְּאָמַר (לעיל יג.) עֵדָיו בַּחֲתוּמָיו זָכִין לוֹ – עדים החותמים על השטר, בשעת חתימתם הרי הם זוכים בכל זכות הכתובה בשטר עבור מי שנכתב השטר בשבילו, וכשיגיע השטר ליד המקבל יזכה בכל הכתוב בו למפרע משעת חתימת העדים, שאז זכו העדים בעבורו. ולכן גם בשובר שכותב בעל החוב לחייב לו ובו הוא מודה שאין הלה חייב לו כלום, זוכים העדים את השובר לחייב, וכשיגיע השובר לידו יהיה זה נחשב למפרע כאילו פרע את החוב כבר בשעת חתימת העדים, שאז זכו הם בעבורו.

משנה

המשנה מביאה דינים נוספים אודות שטרות שנמצאו, אם משיבים אותם, ולמי משיבים:

מָצָא אדם אִיגְּרוֹת שׁוּם – שטרות שומא שכותבים בית דין למלוה, שלאחר ששמו את נכסי הלוה לדעת כמה הם שוים, כותבים השומא בשטר ונותנים למלוה על מנת שיגבם בחובו, וְאִיגְּרוֹת מָזוֹן – שטרות שבית דין כותבים לאשה לראיה שבעלה קיבל עליו והתחייב לזון את בתה מבעלה הראשון, וכן אם מצא שְׁטָרֵי חֲלִיצָה – שטר שבית דין כותבים לשומרת יבם שחלץ לה היבם בפניהם והרי היא מותרת להינשא, וּמֵיאוּנִין – שטר שכתבו בית דין לקטנה שמת אביה, וקיבלו אמה ואחיה קידושין עבורה והשיאוה, ומיאנה בבעלה, שכותבים לה בית דין שטר שמיאנה בפניהם, כדי שיהיה השטר בידה לראיה שהיא מותרת להינשא, וּשְׁטָרֵי בֵּירוּרִין [הגמרא תפרש מה הם שטרות אלו]. וְכֵן כָּל שטר שהוא מַעֲשֵׂה בֵית דִּין – שנכתב על ידי בית דין, כגון 'שטר חלטתא', דהיינו שטר שכותבים למלוה על נכסי הלוה, שיהיה בידו לראיה שעל פי בית דין גבה הוא את נכסי הלוה לפרעון חובו, או 'שטר אדרכתא', שכשלא מצאו הבית דין נכסים אצל הלוה, הרי הם כותבים שטר למלוה שרשאי הוא לחזר אחר נכסי הלוה בכל מקום שהם, ואם ימצא לו נכסים יגבה אותם בחובו, אם מצא אדם אחד מן השטרות הללו חֲרֵי זֶה יַחֲזִיר אותם למי שנכתבו בעבורו, מפני שבשטרות אלו אין לחוש שמא בתחילה כתבו בית דין את השטר על דעת ליתנו לו, ולבסוף כשראו שלא נתקיים הדבר [כגון שכתבו לשומרת יבם שטר חליצה, ולבסוף לא חלץ לה היבם] נמלכו ולא מסרוהו, כי אין בית דין כותבים שטרות אלו אלא לאחר שכבר נעשה המעשה הכתוב בהם ונתקיים [כגון בשטרי חליצה, לאחר החליצה], ואף אם לא מסרו לו לבסוף את השטר, הרי המעשה הכתוב בהם אמת, ויכולים אנו להחזיר אותם למי שנכתבו בעבורו ללא שום חשש. וכן אין לחשוש בשטרות אלו לפרעון, מפני שבשטרות אלו לא שייך פרעון.

מָצָא אדם שטר [כל שהוא] כשהוא מונח בַּחֲפִיסָה אוֹ בִּדְלוּסְקָמָא – מיני כלים שונים, ובא מי שנכתב השטר עבורו ונתן סימן שהשטר היה מונח בכלי פלוני. או שמצא תַּכְרִיךְ שֶׁל שְׁטָרוֹת – כמה שטרות כרוכים זה בזה, אוֹ אֲגוּדָּה שֶׁל שְׁטָרוֹת – כמה שטרות המונחים זה על גבי זה וכרוכים יחד, ויש בהם סימן בצורת הכריכה או במנין השטרות, חֲרֵי זֶה המוצא יַחֲזִיר את השטרות למי שנתן בהם סימן, שמכך שיודע לתת סימן מוכח שאכן ממנו נפל השטר.

מבררת המשנה: וְכַמָּה שטרות היא אֲגוּדָּה שֶׁל שְׁטָרוֹת, שמניינם נחשב סימן להשיבם על פיו. מבארת המשנה: שְׁלֹשָׁה שטרות או יותר הקְּשׁוּרִין זֶה בָּזֶה הרי זה נחשב סימן ומחזירים לו אותם, אבל בפחות משלושה אין המנין סימן.

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אם מצא שלושה שטרות שכתוב בהם על אדם אֶחָד הַלָּוֶה מִשְּׁלֹשָׁה, כל שטר על מלוה אחר, יַחֲזִיר אותם לַלָּוֶה, שודאי ממנו נפלו אחר שפרע לשלושתם והחזירו לו את השטרות, שאם עדיין לא פרעם ומהם נפלו, איך אירע הדבר ששלושה שטרות משלושה מלוים שונים נפלו במקום אחד. אבל אם מצא שלושה שטרות של שְׁלֹשָׁה בני אדם הַלְוִין מָנֶה אֶחָד, יַחֲזִיר אותם המוצא לַמַּלְוֶה, שהואיל ונמצאו במקום אחד ודאי ממנו נפלו, ועדיין לא נפרעו.

דין נוסף במציאת שטר: אם מָצָא אדם שְׁטָר [כל שהוא, שלא הוא כתבו עבור אחר, ולא אחר כתבו עבורו] מונח בֵּין שאר שְׁטָרוֹתָיו, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה טִּיבוֹ של שטר זה אצלו, אם הלוה הפקידו אצלו [אחר שפרע למלוה וקיבל ממנו את השטר], או המלוה [ועדיין לא נפרע], או שמא פרע הלוה מקצת החוב הכתוב בשטר, ומשום שלא פרע את כל החוב לא החזיר לו המלוה את השטר, אולם כדי שלא יחזור המלוה ויגבה ממנו את כל החוב הסכימו ביניהם

המשך בעמוד רט

למסרו לו להיות שליש ביניהם, וכעת שכח לשם מה נתנוהו לו, ואינו יודע למי להחזירו, הדין הוא שֶׁיְּהֵא השטר **מוּנָּח** ביד המוצא **עַד שֶׁיָּבֹא אֵלָיְהוּ** ויתברר הספק, ובינתיים לא יחזיר השטר לא ללוה ולא למלוה.

דין המוצא שובר בין שטרותיו ואינו יודע מה טיבו: **אִם** מוצא אדם אצלו בין השטרות של החייבים לו, **שֶׁיֵּשׁ עִמָּהֶן סְמָפוֹנוֹת** – שוברים ובהם נאמר שהלואות שונות כבר נפרעו, ואינו יודע אם באמת כבר פרע לו הלוה או לא, הדין הוא **שֶׁיַּעֲשֶׂה** – יקיים **מַה שֶּׁבַּסְּמָפוֹנוֹת**, דהיינו, ששטר החוב שבידו הוא בחזקת פרוע ולא יגבנו מהלוה.

גמרא

הגמרא מבררת מה הם 'שטרי בירורין' שהוזכרו במשנתינו: **מַאי** – מהו הפירוש של **'שִׁטְרֵי בֵּירוּרִין'**, **הָכָא** – כאן, בבבל **תַּרְגְּמוּ** – פרשו, שהכוונה היא ל**שִׁטְרֵי סַעֲנָתָא** – השטרות שבהם כותבים סופרי הדיינים את טענותיהם של בעלי הדין, **וְרַבִּי יִרְמְיָה** [שהיה דר בארץ ישראל] **אָמַר**, שהכוונה לשטר שכותבים שני בעלי הדין שביררו להם דיינים שישבו לדון ביניהם, והתחייבו לקבל עליהם את פסק דינם, והדין הוא (סנהדרין פ"ג מ"א) שכל בעל דין בורר לו דיין אחד, וכותבים בשטר, **זֶה** – פלוני בעל הדין **בּוֹרֵר לוֹ אֶחָד** – בירר לו דיין אחד את פלוני, **וְזֶה** – ופלוני בעל הדין שכנגדו **בּוֹרֵר לוֹ אֶחָד** – בירר לעצמו דיין אחד אחר את פלוני, ולאחר שכתבו את שמות הדיינים שביררו לעצמם בשטר, שוב אין אחד מהם יכול לחזור בו ולברור לו דיין אחר.

שנינו במשנה: **וְכָל מַעֲשֶׂה בֵּית דִּין חֲרֵי זֶה יַחֲזִיר:** הגמרא מביאה מעשה שקשור לדין זה של משנתינו: **הַהוּא גִּיטָּא דְּאִשְׁתְּכַח בֵּי דִּינָא דְּרַב הוּנָּא** – מעשה היה שמצאו גט מקויים [שקיימו בית דין את החתימות של העדים, וכתבו עליו 'הנפק' שגט זה כשר הוא] בבית דינו של רב הונא, ובא אדם וטען שהוא השליח להביאו וממנו נפל, **דַּהֲוָה כְּתִיב בֵּיהּ** – והיה כתוב בגט שמקום כתיבתו הוא **בְּשׁוּרֵי מָתָא** – בעיר ששמה 'שורי', **דְּעַל רָכִיס נַהֲרָא** – השוכנת ליד נהר ששמו 'רכיס', ולא היה ידוע שיש באותו המקום עוד אדם ששמו כשם הכתוב בגט שנמצא, **וְאָמַר רַב הוּנָּא**, שאף על פי שבעיר 'שורי' הידועה לנו לא הוחזק אדם נוסף ששמו כשם הכתוב בגט, מכל מקום

חַיִּישִׁינַן לְכַךְ שִׁישׁ שְׁנֵי עֲרִים בְּשֵׁם שְׁוִירֵי [וְהַשּׁוֹכְנוֹת שְׁתֵּיהֶן לִיד נָהָר שִׁשְּׁמוֹ 'רְכִיס'], וּבְעִיר הָאַחֶרֶת גַּר אֶחָד שִׁשְּׁמוֹ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ הֵם כְּשִׁמּוֹת הַכְּתוּבִים בְּגֹט שֶׁלְּפָנֵינוּ, וְשִׁמְּא הוּא כָּתַב אֶת הַגֵּט הַזֶּה שֶׁמְּצָאנוּ וּמִיָּד שְׁלָחוֹ נָפַל, וְגֵט זֶה אֵינוֹ כָּשֵׁר אֶלָּא לְאוֹתָם גֵּירוּשִׁין וְלֹא לְאֵלּוּ, וְלִפְיכָךְ אֵין מַחְזִירִים לוֹ אֶת הַגֵּט.

אָמַר לֵיהּ **רַב חִסְדָּא לְרַבָּה, פּוֹק – צֵא וְעַיֵּן בְּדָבָר, מִשּׁוּם דְּלְאוּרְתָּא** – שֶׁבְּעֵרֶב **בָּעֵי לֵהּ – יִשְׁאַל רַב הוֹנָא מִינָּךְ** – לְדַעְתְּךָ בְּעִנְיַן הוֹרָאָה זוֹ. **נָפַק – יָצָא רַבָּה, דָּק וְאַשְׁכַּח – דִּקְדֵּק וּמָצָא מַשְׁנָה שֶׁמִּתּוֹךְ דְּבָרֶיהָ נִיתָּן לְהוֹכִיחַ שְׁלֹא כְּפִי שֶׁהוֹרָה רַב הוֹנָא, דְּתָנַן בְּמַשְׁנָתֵנוּ, כָּל מַעֲשֶׂה בַּיִת דִּין חֲבֵרֵי זֶה יַחֲזִיר, וּמוֹכֵחַ שֶׁאֵין חוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא נִכְתַּב הַשְּׁטָר עַבּוּר אָדָם אַחֵר כְּאֵשֶׁר אֵינוֹ יָדוּעַ.

אָמַר לֵיהּ **רַב עַמְרָם לְרַבָּה, הֵיכִי פָּשִׁיט – כֵּיצַד פּוֹשֵׁט מֵר דִּין אִיסּוּרָא מִדִּין מָמוֹנָא,** הֲלֹא יֵשׁ לוֹמַר שֶׁבְּמִשְׁנָתֵנוּ לְפִי שֶׁמְּדוּבָּר בָּהּ בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת הִקִּילוּ חֲכָמִים וְלֹא חָשְׁשׁוּ לְשִׁנּוּי שׁוּרִין, אֲבָל לְעִנְיַן גֵּט, שֶׁאִם נַחְזִיר אֶת הַגֵּט לְשָׁלִיחַ יֵשׁ כָּאן חֲשַׁשׁ אִיסּוּר, יִתָּכֵן שֶׁיֵּשׁ לְחַשּׁוֹשׁ לַכָּךְ. **אָמַר** לֵיהּ רַבָּה לְרַב עַמְרָם, **תַּרְדָּא** – מְשׁוּעְמָם אַתָּה, הֲרֵי גַּם **שְׁטָרֵי חֲלִיצָה וּמֵיאוּנִין תָּנַן** בְּמַשְׁנָתֵנוּ שֶׁמַּחְזִירִים אוֹתָם, וְשִׁטְרוֹת אֵלּוּ אֵינָם שִׁטְרוֹת שֶׁל מָמוֹן אֶלָּא שִׁטְרוֹת שֶׁמִּתִּירִים עַל פִּיהֶם אִיסּוּרִים.

מִסְּפָרַת הַגְּמָרָא: תּוֹךְ כְּדֵי שֶׁהִתְדַּיְּינוּ רַבָּה וְרַב עַמְרָם בֵּינֵיהֶם **פָּקַע אַרְוָא דְּבֵי רַב** – נִשְׁבַּר הָעַמּוּד מֵעֵץ אֹרֶז שֶׁבֵּית הַמִּדְרָשׁ נִשְׁעָן עָלָיו. **מַר – רַב עַמְרָם, מְשׁוּם לַתַּאי דִּידֵי** – מִזִּלְּיוֹ שֶׁלִּי **פָּקַע** – נִשְׁבַּר הָעַמּוּד, בְּשֶׁבִּיל קִנְאַת כְּבוֹדִי עַל שֶׁגִּדַּפְתָּנִי וְקָרָאת לִי 'תַּרְדָּא', **וּמַר – רַבָּה אָמַר, מְשׁוּם לַתַּאי דִּידֵי פָּקַע,** מִפְּנֵי שֶׁהִשְׁבִּיעַ עַל דִּבְרֵי לְבִיאֵינוּ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ.

שְׁנִינוּ בְּמַשְׁנָה: 'מָצָא בַּחֲפִיסָה אוֹ בְּדִלּוּסְקָמָא': **מַאי 'חֲפִיסָה', אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה, חֻמְתָּא קְטַנְתָּא** – כְּלִי קָטָן מֵעוּר הָעָשׂוּי לָתֵת בּוֹ יַיִן. **מַאי 'דִּלּוּסְקָמָא', אָמַר רַבָּה בַּר שְׁמוּאֵל, טְלִיקָא דְּכַבֵּי** – כְּמִין שַׂק אוֹ תִּיבָה שֶׁהַזְּקֵנִים רְגִילִים לְהָנִיחַ בָּהּ אֶת כְּלֵי תַּשְׁמִישָׁם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לְחַפֵּשׂ אַחֲרֵיהֶם.

שְׁנִינוּ בְּמַשְׁנָה: 'תַּכְרִיךְ שֶׁל שְׁטָרוֹת אוֹ אֲגוּדָּה שֶׁל שְׁטָרוֹת' וְכוּ': **תָּנוּ רַבָּנָן, כַּמָּה הוּא** מִנְיַן הַשְּׁטָרוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּתַכְרִיךְ שֶׁל שְׁטָרוֹת, **שְׁלֹשָׁה** שְׁטָרוֹת **פְּרוּכִין זֶה בָּזֶה** – כְּרוּכִים [וּמוּנָּחִים בְּגִלִּילָה] יַחַד, וְזֶהוּ הַסִּימָן שֶׁנּוֹתְנִין בָּהֶם מִי שֶׁנִּכְתְּבוּ שְׁטָרוֹת אֵלּוּ עֲבוּרוֹ, שֶׁהַמּוֹצֵא מִכְּרִיז 'שְׁטָרוֹת מְצָאתִי' וְאֵינוֹ מְפָרֵשׁ מְנִיָּינָם וּבְאֵיזֶה אוֹפֶן מְצָאָם, וְהַמְאַבֵּד אוֹמֵר 'שֶׁלִּי הֵם, וּשְׁלֹשָׁה הֵם, וּכְרוּכִים הֵם זֶה בְּזֶה', וּמִשּׁוּם סִימָן זֶה מַחְזִירִים לוֹ אוֹתָם. **וְכַמָּה** שְׁטָרוֹת **הֵיא אֲגוּדָּה שֶׁל שְׁטָרוֹת, שְׁלֹשָׁה** שְׁטָרוֹת **קְשׁוּרִין זֶה בָּזֶה.**

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא: **שְׁמַעְתְּ מִינָּהּ** מִמֶּנָּה שֶׁמְּשִׁיבִים אֶת אֲגוּדָּה לְמִי שֶׁנּוֹתֵן בָּהּ סִימָן, שֶׁקָּשֶׁר הוּא סִימָן וּמְשִׁיבִים אֲבִידָה עַל פִּיו.

דּוּחֲקָה הַגְּמָרָא: **הָא תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא** בְּבְרַייְתָא שֶׁאֲגוּדָּה שֶׁל שְׁטָרוֹת הֵיינוּ **שְׁלֹשָׁה** שְׁטָרוֹת **הַפְּרוּכִין זֶה בָּזֶה,** וְהַכְרִיכָה הִיא סִימָן, שֶׁלֹּא נְהֹג כְּדֶרֶךְ הָאַחֲרִים שֶׁכּוֹרְכִים כָּל שְׁטָר לְעַצְמוֹ וְאַחַר כָּךְ קוֹשְׁרִים אוֹתָם יַחַד, אֶלָּא כּוֹרְכִים כּוּלָּם כְּאֶחָד וְקוֹשְׁרִים.

מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: **אִי חָכֵי הֵיינוּ תַּכְרִיךְ** שֶׁל שְׁטָרוֹת, וּמַה בֵּין זֶה לָזֶה. מְתָרֶצֶת הַגְּמָרָא: **בְּתַכְרִיךְ** שֶׁל שְׁטָרוֹת כָּל **חַד וְחַד כָּרוּךְ בְּרֹאשׁוֹ דְּחַכְרִיהּ** – עַל גַּבֵּי רֹאשׁוֹ שֶׁל הַשְּׁטָר הַשֵּׁנִי, שֶׁרֹּק קְצֵהוּ שֶׁל הַשְּׁטָר הָאָחוֹר מוּנָּח עַל גַּבֵּי הַקְּצֵה שֶׁל הַשְּׁטָר הָאַחֵר, וּבְאוֹפֶן זֶה כְּרוּכִין וּגְלֻלִּים יַחַד, וְאִילּוּ **אֲגוּדָּה** שֶׁל שְׁטָרוֹת הִיא בְּאוֹפֶן **דְּרָמוּ אַהֲדָדֵי וְכָרְכוּהוּ** – שֶׁמּוּנָּחִים הַשְּׁטָרוֹת זֶה עַל גַּבֵּי זֶה מִמַּשׁ, אוֹרְכוֹ שֶׁל שְׁטָר זֶה עַל גַּבֵּי אוֹרְכוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ, וּבְאוֹפֶן זֶה כְּרוּכִים יַחַד.

מְבָרֶרֶת הַגְּמָרָא: **מַאי מַכְרִיז** הַמּוֹצֵא תַּכְרִיךְ אוֹ אֲגוּדָּה שֶׁל שְׁטָרוֹת, אִם נֶאֱמָר שֶׁמְּכָרִיז **מָנְיָן** הַשְּׁטָרוֹת שֶׁמָּצָא, 'שְׁלֹשָׁה שְׁטָרוֹת מְצָאתִי', וּבָא הַמְאַבֵּד וְנוֹתֵן סִימָן שֶׁהָיוּ כְּרוּכִים יַחַד, אִם כֵּן **מַאי אָרֵיא תְּלָתָא** – לְמָה דַּוְקָא בִּשְׁלוֹשָׁה שְׁטָרוֹת יְכָרִיז וְיִשִּׁיב, **אֲפִילּוּ תְּרֵין נָמֵי** – אֲפִילּוּ בִּשְׁנַיִם כְּרוּכִים יַחַד יְהֵא הַדִּין כֵּן, שֶׁסִּימָן זֶה שֶׁל הַכְרִיכָה קַיָּים גַּם בִּשְׁנַיִם. **אֶלָּא** מוּכָח שֶׁהַהַכְרָזָה הִיא **כְּדְאָמַר רַבִּינָא** (לְהַלָּן כה.) לְגַבֵּי הַמּוֹצֵא שְׁלֹשָׁה מִטְבָּעוֹת זֶה עַל גַּב זֶה, שֶׁאֵינוֹ מְכָרִיז אֶת מִנְיַן הַמִּטְבָּעוֹת שֶׁמָּצָא אֶלָּא 'מִטְבָּעוֹת מְצָאתִי' הוּא מַכְרִיז, וְהַמְאַבֵּד צָרִיךְ לוֹמַר כְּמָה הָיוּ, וְהָכָא נַמִּי, 'שְׁטָרֵי' – 'שְׁטָרוֹת מְצָאתִי' הוּא מַכְרִיז, וְהַמְאַבֵּד צָרִיךְ שֶׁיֹּאמַר 'שִׁשָּׁה הָיוּ וּכְרוּכִים יַחַד הָיוּ' וְאֵז מַחְזִירִים לוֹ אוֹתָם. וְלִכְאוֹרָה אִם מָצָא רַק שְׁנֵי שְׁטָרוֹת אֵינוֹ מַכְרִיז, כִּי אִם יָבוֹא אָדָם וְיֹאמַר 'שְׁנַיִם הָיוּ' אֵין זֶה סִימָן כְּלָל, שֶׁכֵּן מִיעוּט רַבִּים שְׁנַיִם, וְאַף אִם לֹא מִמֶּנּוּ נָפְלוּ הַשְּׁטָרוֹת יָכוֹל הוּא לָדַעַת מִתּוֹךְ לְשׁוֹן הַמּוֹצֵא [שֶׁמְּכָרִיז שֶׁמָּצָא 'שְׁטָרוֹת' בִּלְשׁוֹן רַבִּים] שֶׁשְּׁנַיִם הָיוּ וְלֹא פָּחוֹת.

שְׁנִינוּ בְּמַשְׁנָה: **רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אֶחָד הַלָּוֶה מִשְּׁלֹשָׁה יַחֲזִיר לַלָּוֶה' וְכוּ':** מְבָאֶרֶת הַגְּמָרָא: **דְּאִי סַלְקָא דַּעְתָּךְ** לוֹמַר שֶׁשְּׁטָרוֹת אֵלּוּ **דְּמַלְיָין נִינְהוּ,** וּמִיָּד נָפְלוּ, **מַאי בָּעוּ גַּבֵּי הֲדֵדֵי** – כֵּיצַד הַזְּדַמְּנוּ שֶׁלְּשְׁתָּם יַחַד וְנָפְלוּ בְּמָקוֹם אֶחָד.

מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: **דִּלְמָא** – שֶׁמָּא אֵירַע הַדָּבָר בְּעֵת **שֶׁלִּקְיוּמִינְהוּ אִזְלֵי** – שֶׁהָלְכוּ שְׁלֹשֶׁת הַמְּלוֹוִים יַחַד לְבֵית דִּין כְּדֵי שֶׁיְּקַיְּימוּ עֲבוּרוֹ אֶת חֲתִימוֹת הָעֵדִים שֶׁעַל הַשְּׁטָרוֹת, וְיִכְתּוֹב סוֹפֵר הַדִּיָּינִים 'הִנְפַּק' עַל כָּל אֶחָד מֵהַשְּׁטָרוֹת לְרָאיָה שֶׁהוּא מְקוֹמִים, וּבְדֶרֶךְ הֲלִיכָתָם נִתְנוּ בּוֹלֹם אֶת הַשְּׁטָרוֹת אִישׁ אֶחָד מֵהֶם וּמִמֶּנּוּ נָפְלוּ יַחַד. מִתְּרֶצֶת הַגְּמָרָא: מְדוּבָּר בְּאוֹפֶן **דְּמַקַּיְּימֵי** – שֶׁהֵם כְּבָר מְקוֹיְימִים.

מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: **וְדִלְמָא מִידָּא דְּסַפְּרָא נָפִיל** – שֶׁמָּא נָפְלוּ מִיַּד סוֹפֵר הַדִּיָּינִים עַצְמוֹ, לִפְנֵי שֶׁהִסְפִּיק לְהַחְזִירָם לַמְּלוֹוִים. מִתְּרֶצֶת הַגְּמָרָא: **לֹא מַשְׁכַּחַי אִינִישׁ קִיּוּמֵיהּ בִּידָא דְּסַפְּרָא** – אֵין אָדָם מַשְׂכִּיחַ אֶת שְׁטָרוֹ הַמְּקוּיָּם בְּיָדוֹ שֶׁל סוֹפֵר הַדִּיָּינִים, אֶלָּא מִיָּד לְאַחַר שֶׁנִּכְתַּב בּוֹ הַהִנְפַּק הוּא נוֹטְלוֹ מִיָּדוֹ, וְאֵין לְתָלּוֹת בְּכָךְ.

הַמְשֵׁךְ דִּבְרֵיהֶם שֶׁל רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בַּמִּשְׁנָתֵנוּ: **'שְׁלֹשָׁה שֶׁלָּוּ מֵאֶחָד יַחֲזִיר לַלָּוֶה' וְכוּ':** מְבָאֶרֶת הַגְּמָרָא: **דְּאִי סַלְקָא דַּעְתָּךְ** לוֹמַר **דִּלּוּיִין נִינְהוּ** וּמִיָּד נָפְלוּ, **מַאי בָּעוּ גַּבֵּי הֲדֵדֵי** – כֵּיצַד נִזְדַּמְּנוּ שֶׁלְּשְׁתָּם יַחַד וְנָפְלוּ בְּמָקוֹם אֶחָד.

מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: **דִּלְמָא** – שֶׁמָּא אֵירַע הַדָּבָר בְּעֵת **שֶׁלִּמְכַתְּבִנְהוּ אִזְלֵי** – שֶׁהָלְכוּ שְׁלֹשֶׁת הַלּוֹוִים יַחַד אֶל הַסּוֹפֵר שֶׁיִּכְתּוֹב עֲבוּר כָּל אֶחָד מֵהֶם שְׁטָר, וְעֲדַיִין לֹא הִסְפִּיק לִיתֵּן לָהֶם עַד שֶׁנָּפְלוּ מִיָּדוֹ. מִתְּרֶצֶת הַגְּמָרָא: מְדוּבָּר בְּאוֹפֶן **דִּכְתִיבֵי בְּתִילְתָּא יְדֵי סַפְּרֵי** – שֶׁהַשְּׁטָרוֹת כְּתוּבִים בִּשְׁלֹשָׁה כְּתָבֵי יָד שֶׁל שְׁלֹשָׁה סוֹפְרִים שׁוֹנִים.

מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: **וְדִלְמָא לְקִיּוּמִינְהוּ אִזְלֵי** – שֶׁמָּא שְׁלֹשֶׁת הַלּוֹוִים הָלְכוּ יַחַד לְבֵית דִּין כְּדֵי שֶׁיְּקַיְּימוּ עֲבוּרָם אֶת חֲתִימוֹת הָעֵדִים שֶׁעַל הַשְּׁטָרוֹת, עַל מְנָת שֶׁאִחַר כָּךְ כְּשֶׁיָּבוֹאוּ לְלִוּוֹת יְהֵיהּ בְּיָדוֹ כָּל אֶחָד מֵהֶם שְׁטַר מְקוֹיָם לְתֵת לְמַלְוֶה עַל הַהַלְוָאָה, וּבְדֶרֶךְ הֲלִיכָתָם נִתְּנוּ הַשְּׁטָרוֹת בְּיַד אֶחָד מֵהֶם וּמִמֶּנּוּ נָפְלוּ שֶׁלֹּשֶׁת הַשְּׁטָרוֹת יַחַד, וּבְאֹמֶת יִתָּכֵן שֶׁעֲדַיִין לֹא הַלְוָה לָהֶם הַמַּלְוֶה כְּלוּם, וּמִדּוּעַ מַחְזִירִים לוֹ אֶת הַשְּׁטָרוֹת. מִתְּרֶצֶת הַגְּמָרָא: **מַלְוֶה** הוּא זֶה שֶׁדַּרְכּוֹ לִהְיוֹת **מְקַיֵּים שְׁטָרֵיהּ, וּלְוֶה לֹא** דַּרְכּוֹ לִהְיוֹת **מְקַיֵּים שְׁטָרֵיהּ,** וְלָכֵן אֵין לְתָלּוֹת בְּכָךְ.

שְׁנִינוּ בְּמַשְׁנָה: **'אִם יֵשׁ עִמָּהֶן סִמְפּוֹנוֹת יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁבִּסְמִפּוֹנוֹת':** הַגְּמָרָא מְבִיאָה דִּין בְּעִנְיַן זֶה: **אָמַר רַב יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר רַב, סִמְפּוֹן** – שׁוֹבֵר **הַיּוֹצֵא** לִפְנֵינוּ **מֵהַחַת יְדֵי הַמַּלְוֶה,** שֶׁאִצְלוֹ הָיְתָה מוּנַּחַת, **אַף עַל פִּי שֶׁהַשּׁוֹבֵר כָּתוּב בְּכִתְבֵי יָדוֹ** שֶׁל הַמַּלְוֶה, **אֵינוֹ אֶלָּא כְּמִשְׁחָק** בַּמַּלְוֶה בִּלְוֹה, **וּפָסוּל** הַשּׁוֹבֵר, וְהַשְּׁטָר חוֹב שֶׁבִּיד הַמַּלְוֶה בִּתְקֻפּוֹ עוֹמֵד וְיָכוֹל לְגַבּוֹת בּוֹ. **לֹא מַבָּעְיָא** בְּאוֹפֶן שֶׁהַשּׁוֹבֵר **כָּתוּב כִּכְתַב יָד** שֶׁל **הַסּוֹפֵר** שֶׁהַשּׁוֹבֵר פָּסוּל, שֶׁפְּשׁוּט **דְּאִיבָּא לְמֵימַר סַפְּרָא אִתְרַמֵּי לֵיהּ וְכָתַב** – סוֹפֵר הַזְדַּמֵּן לוֹ לִמְלוֹתּ וְכָתַב לוֹ אֶת הַשּׁוֹבֵר אַף קוֹדֶם שֶׁפָּרַע, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מוּכָן בִּידוֹ לִכְשִׁיפָּרַע, **אֶלָּא אֲפִילּוּ כָּתוּב כִּכְתַב יָדוֹ** שֶׁל הַמַּלְוֶה, שֶׁאֵין לוֹמַר סַבְרָא זוֹ, עֲדַיִין הוּא **פָּסוּל,** וְהַשְּׁטָר חוֹב בְּחִזְקַת שֶׁלֹּא נִפְרַע עֲדַיִין, שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר **שַׁכָּבר** הַמַּלְוֶה, **דִּלְמָא מִתְרַמֵּי** – שֶׁמָּא יִזְדַּמֵּן הַדָּבָר **וְאָתֵי** – וְיָבוֹא הַלְוֶה בְּעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, שֶׁאֵז אֵין זְמַן מִסְפִּיק בִּכְדֵי לִכְתּוֹב שׁוֹבֵר, **וְקָא פָּרַע לִי, דְּאִי לֹא יָהֵיבְנָא לֵיהּ לָא יָהֵיב לִי זוּזֵי** – אִם לֹא אֶתֵּן לוֹ אֲנִי שׁוֹבֵר לֹא יִתֵּן הוּא לִי אֶת הַמָּעוֹת וְלֹא יִפְרַע אֶת הַחוֹב, וּלְכָךְ **אֲכָתּוֹב אֲנָא** שׁוֹבֵר עַתָּה, **דְּכִי אֵיתֵיתִי לִי זוּזֵי** – שֶׁכְּשֶׁיָּבִיא אֶת מָעוֹתָיו בִּזְמַן כָּזֶה, **אֶתֵּן לֵיהּ** אֶת הַשּׁוֹבֵר הַמְּזֻמָּן בִּידֵי מְקוֹדֶם.

הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה מִמִּשְׁנִיּוֹת וּבְרַייְתוֹת: **תָּנַן, אִם יֵשׁ עִמָּהֶן** בֵּין שְׁטָרוֹתָיו

המשך בעמוד פב

של המלוה **סְמָפוֹנוֹת** – שוברים, **יַעֲשֶׂה מַה שֶּׁבִּסְמָפוֹנוֹת**, ויקיים את הכתוב בהם שאותם חובות נפרעו, ושלא כדברי רב ירמיה, ששובר כזה פסול הוא. מתרצת הגמרא: יש ליישב **כִּדְאָמַר רַב סַפְּרָא** להלן שיש להעמיד את המשנה באופן **שֶׁנִּמְצָא** השובר **בֵּין שְׁטָרוֹת קְרוּעִין** שכבר נפרעו, וממה שהניחו שם מוכח שכבר אינו צריך לו עוד, כי נפרע החוב והלוה לא דרש את שוברו. **הָכָא** **נַמִּי** ניישב כן **שֶׁמְּצָאוֹ בֵּין שְׁטָרוֹת קְרוּעִין**, ובזה מודה רב ירמיה.

תָּא שְׁמַע, עיר שהיו דרים בה שני בני אדם ששמם יוסף בן שמעון, **וְנִמְצָא לְאֶחָד** מבני העיר **בֵּין שְׁטָרוֹתָיו** שובר שהיה כתוב בו 'שְׁטָרוֹ שֶׁל יוֹסֵף בֶּן שִׁמְעוֹן שבידי **פָּרוּעַ** הוא', וביד אותו אדם שני שטרות על שם יוסף בן שמעון, שלשניהם הלוה, ואינו זוכר כעת למי מהם כתב את השובר, **שְׁטָרוֹת שְׁנֵיהֶם** שבידו בחזקת **פְּרוּעִין**, ואינו יכול לגבות אף מאחד משניהם, משום שכל אחד מהם יכול לטעון אני זה שפרע לך, והמוציא מחבירו עליו הראיה. מוכח שהשובר שנמצא אצל המלוה כשר הוא.

מתרצת הגמרא: **כִּדְאָמַר רַב סַפְּרָא שֶׁנִּמְצָא בֵּין שְׁטָרוֹת קְרוּעִין, הָכָא נַמִּי שֶׁנִּמְצָא בֵּין שְׁטָרוֹת קְרוּעִין.**

תָּא שְׁמַע, יתומים הבאים לגבות מיתומים חוב שאביהם לוה מאביהם, עליהם להישבע תחילה **שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא פָּקָדָנוּ** – צינזו **אֲבָא** בשעת מותו שהשטר פרוע, **וְשֶׁלֹּא אָמַר לָנוּ אַבָּא** קודם לכן כשהיה בריא שהשטר פרוע, **וְשֶׁלֹּא מָצָאנוּ** שובר **בֵּין שְׁטָרוֹתָיו שֶׁל אַבָּא** שכתוב בו **שֶׁשְּׁטָר** חוב **זֶה פָּרוּעַ**. ומשמע שאילו מצאו, השובר כשר.

מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב סַפְּרָא**, השבועה היא על אופן **שֶׁנִּמְצָא בֵּין שְׁטָרוֹת קְרוּעִין** של אביהם, שבאופן זה גם רב ירמיה מודה שהשובר כשר, ועל זה הם נשבעים שלא מצאו שם שובר.

תָּא שְׁמַע, סְמָפוֹן היוצא מתחת יד המלוה, **שֵׁישׁ עָלָיו עֵדִים** חתומים, והמלוה טוען שעדיין לא נפרע, **יִתְקַיְּים** השובר **בְּחוֹתָמָיו**, ואם יקיימוהו יהיה כשר, ולא יהיה המלוה נאמן לומר שעדיין לא נפרע מהלוה, ושלא כדברי רב ירמיה.

מתרצת הגמרא: **אִיבָּא** – יש לפרש את הברייתא **שִׁיִּתְקַיְּים מֵחוֹתָמָיו**, על פי עדותם של העדים החתומים בו,